

tribuna oberta

La síndrome EMPNO (en el meu pati no)

FÈLIX GATELL

Aquests darrers dies, els mitjans de comunicació social no han deixat de donar notícies del pla de deixalles industrials que la Generalitat pensa portar a terme —tenint en compte que a Catalunya se'n produeixen uns 3,5 milions de tones a l'any—. Amb la finalitat de donar una mica de llum sobre aquests problemes a nivell comunitari, volem transcriure un resum de l'estudi que el senyor Jorn Pedersen portà a terme, per indicacions del Scientific and Technological Options Assessment Project (STOA) —Projecte d'Avaluació d'Alternatives Científiques i Tècniques— del Parlament Europeu sobre la gestió de les deixalles perilloses.

Cada any, la Comunitat Europea genera de 20 a 25 milions de tones de residus perillosos i, amb aquests residus, un volum important de problemes, dels quals se'n destaquen tots els referents a l'inadequat tractament i a les instal·lacions per eliminar-los.

Davant l'emplaçament i el funcionament de les plantes d'eliminació de residus, la reacció pública acostuma a tenir un abast local. Així, és més probable que les comunitats més properes a la planta s'oposin a la seva instal·lació, i que siguin les

comunitats més allunyades les que reconeguin la necessitat d'aquests emplaçaments. El caràcter dual d'aquesta reacció ha motivat que aquesta forma d'oposició pública sigui descrita gràficament amb l'expressió EMPNO (en el meu pati no).

Aquesta sobresimplificació ens revela que les actituds de la gent venen dictades per consideracions egoistes i irracionals. De totes maneres, és ben clar que la majoria s'oposaria a la ubicació d'una planta d'eliminació de residus perillosos —en el fons tots ho són, encara que uns més que altres— a la seva població, i l'experiència demostra que, molt sovint, hi ha bones raons per oposar-se a un projecte d'emplaçament o per queixar-se d'una planta ja instal·lada.

Tot i això, la gent sol estar disposada, amb reticències, a acceptar alguns inconvenients personals en benefici comú de la societat. En canvi, exigeix

garanties en tot allò que concerneix les normes de seguretat i de salut, i reclama indemnitzacions per les possibles pèrdues de valor dels seus béns.

La reacció que es produeix davant l'emplaçament i el funcionament de les instal·lacions per al tractament i eliminació de residus perillosos depèn, evidentment, de la forma en què es perceben els riscos conseqüents. Per exemple, els residus s'identifiquen moltes vegades amb problemes mediambientals i es comparen amb els productes químics d'elevada toxicitat. Greus accidents produïts a la indústria química, com Bhopal, s'associen amb els que es podrien ocasionar a les instal·lacions de tractament de residus. També hi influeix el fet que les plantes d'eliminació de residus suposen un risc imposit i, per tant, es consideren més perilloses que les instal·lacions a les quals la gent s'hi exposa per pròpia voluntat. Igualment, la

gent prefereix que els riscos siguin visibles, i l'absència d'equips de medicació de la contaminació pot contribuir a augmentar el sentiment d'inseguretat. D'altra banda, en cas de conflicte, les autoritats públiques i els experts realitzen, moltes vegades, declaracions ambigües i incoherents, donant així la impressió d'una situació no controlada i més perillosa del que s'afirma. Finalment, també hi influeix el fet que la cobertura informativa d'accidents greus (com els de Seveso, Bhopal, Txernòbyl) en els quals no hi ha hagut implicació de residus de cap tipus, pot afavorir l'associació amb els riscos que presenten les plantes de tractament, contribuint així a fer-ne una sobrevaloració.

Es evident que l'oposició pública cada vegada fa més difícil la creació de la necessària capacitat d'eliminació i tractament dels residus perillosos. La necessitat d'augmentar aquesta

capacitat, com és natural, varia d'un Estat membre a un altre. La investigació portada a cap per la fundació indica que a Bèlgica, República Federal d'Alemanya, Itàlia i Regne Unit es necessiten plantes incineradores i de destoxificació; que a França i als Països Baixos, la principal necessitat se centra en emplaçaments per a l'emmagatzemament a llarg termini; que una nova incineradora a Kommunekemi, a Dinamarca, garantirà l'adequada capacitat durant alguns anys, encara que no sembla possible una ampliació de les instal·lacions, i que a Grècia, Irlanda, Portugal i Espanya, tanta falta hi fan les plantes de tractament com els punts d'emmagatzemament, però els projectes es troben actualment amb una creixent oposició pública.

Segons plantejaments que es fan, l'ampliació i l'harmonització de la definició i classificació d'allò que s'entén com a residu peri-

llós comportarà un augment considerable del volum de residus classificats com a tals (superior al 50%) i, en comptes de millorar la seguretat pública i mediambiental, es podria elevar el risc d'eliminació inadequada, la qual cosa reforçaria la reacció negativa de la població.

De tot això se'n desprèn que una ampliació de la definició de residu perillós requereix la realització de previsions més fiables respecte al volum dels residus i la formulació d'una política comunitària àmplia i integrada referent a la manipulació i el control dels residus, des de la seva generació fins a l'eliminació.

Aquesta política hauria de valorar tots els aspectes de la gestió de residus, com són la qualitat de les instal·lacions, la formació del personal, la planificació de l'accés a les instal·lacions, el transport dels residus, la validesa d'un sistema europeu de concessió de llicències per als contractistes, les exportacions de residus dins de la Comunitat i a tercers països, les qüestions de responsabilitat, assegurances i indemnitzacions, la reducció i reciclatge dels residus i el tema de les tecnologies limpiques.

Fèlix Gatell és president de l'Associació de Consumidors de la Província de Barcelona